АНОТАЦІЯ

Назимчук Д. А. Іспанська сарсуела: виконавський аспект. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» (галузь знань 02 «Культура і мистецтво»). – Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, Міністерство культури та інформаційної політики України, Київ, 2025.

Зміст анотації. Сарсуела – лірико-драматичний жанр музичного театру, який сформувався в Іспанії XVII століття. Попри істотні зміни в ході еволюції, періоди розквіту і занепаду, сарсуела зберігала домінуючу рису – поєднання в одному творі розмовних і музичних сцен. Назва «сарсуела» походить від Палацу Сарсуели в передмісті Мадрида, в якому було поставлено перші твори. З'явившись в аристократичному середовищі, сарсуели з часом розповсюдилися серед містян й увійшли до репертуару публічних театрів Мадрида. Сарсуелу сприймали як альтернативу імпортованій італійській опері: на відміну від опери, сарсуела виконувалася рідною іспанською мовою.

Виділяють два історичних стильових різновиди сарсуели: ранню барокову (1630-1750 рр.) та зрілу романтичну (1850-1950 рр.). Останню також прийнято ділити на два типи: «*género grande*» (великий жанр схожий до великої опери) та «*género chico*» (малий жанр, одноактні вистави).

Сарсуела є важливим надбанням іспанської музичної та театральної культури, в той же час вона залишається маловідомим жанром в українському музикознавстві та вокальному виконавстві. Відтак вважаємо доцільним привернути увагу як музикознавців, так і співаків до жанру сарсуели, ввести до наукового обігу невідомі твори, що можуть прикрасити вокальний виконавський репертуар. Це зумовлює **актуальність** та **новизну дослідження**.

Мета дослідження полягає у виявленні та описі системи композиторських та виконавських засобів сарсуели, обумовлених її жанровим стилем.

Наукова новизна полягає в тому, що вперше в українському музикознавстві дослідження фокусується на сарсуелі як специфічному жанрі іспанського музичного театру. На прикладі ряду арій для сопрано з іспанських сарсуел вперше розглянуто та систематизовано виконавські труднощі. Додатково зазначена систематизація іспанської вимови в аріях.

У першому розділі дослідження жанр сарсуели розглядається як складова іспанської музичної та театральної культури, як жанр, в якому виявляється національна ідентичність. На основі музикознавчої літератури досліджуються різні аспекти становлення жанру: вперше наведено історичні передумови виникнення, етапи розвитку, жанрові різновиди, проаналізовано зв'язки з європейською оперною традицією. Особливу увагу приділено двом основних жанровим різновидам: бароковій сарсуелі та романтичній сарсуелі з її поділами на велику сарсуелу (*zarzuela grande*) та малу сарсуелу (*zarzuela chico*). Виокремлено характерні ознаки, які формують кожен з цих різновидів. На основі окремих прикладів сарсуели «*chico»* проаналізовано вплив класичної опери на сарсуелу.

У другому розділі дослідження увагу зосереджено на особливостях виконання арій з іспанських сарсуел, зокрема питанню правильної вимови іспанських слів, а також композиторських та виконавських засобів виразності в аріях. Розділ має практичну спрямованість та структурований відповідно до логіки роботи співачки над вокальним репертуаром, що став основою творчого проєкту. На основі аналізу окремих арій для сопрано виявлено, що іспанський колорит втілено у системі композиторських засобів виразності, до яких належать: гармонія, що використовує особливості домінантових ладів; мелодика насичена мелізмами та стрімкими пасажами; контраст, як провідний засіб композиційного розвитку (ладовий, фактурний, ритмічний); схожість в композиційній побудові арій. Також проаналізовано виконавські засоби виразності в кожній з арій, які сприяють підсиленню національного колориту: динамічні акценти, контрасти (динамічні, темпові), додавання вокальних

прикрас та імпровізації у виконанні, залучення музичних інструментів (кастаньєти) та візуальних атрибутів (троянда).

Ключові слова: іспанська музика, музичний театр, сарсуела, сопрано, вокальний репертуар, національний стиль в музиці, виконавська інтерпретація.

ABSTRACT

Nazymchuk D. A. Spanish zarzuela: the performance view. – Qualification scientific work as a manuscript.

Scientific justification of a creative art project for obtaining an educational and creative degree of Doctor of Arts in the specialty 025 “Musical Art” (field of knowledge 02 “Culture and Art”). – P. I. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine, Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine, Kyiv, 2025.

Abstract content. Zarzuela is a lyric-dramatic genre of musical theatre that originated in 17th-century Spain. Despite significant transformations throughout its evolution, as well as periods of flourishing and decline, zarzuela retained its defining feature – the combination of spoken and musical scenes within a single work. The term *zarzuela* derives from the Palacio de la Zarzuela, a royal hunting lodge near Madrid, where the first works were staged. Having appeared in aristocratic circles, zarzuela later spread among the urban population and entered the repertoire of Madrid’s public theatres. It was perceived as an alternative to imported Italian opera: unlike opera, zarzuela was performed in the native Spanish language.

Two historical stylistic varieties of zarzuela are distinguished: early Baroque (1630–1750) and mature Romantic (1850–1950). The latter is further divided into two types: género grande (a large-scale form akin to grand opera) and género chico (a smaller form, represented by one-act performances).

Zarzuela constitutes an important heritage of Spanish musical and theatrical culture, yet it remains a little-studied genre in Ukrainian musicology and vocal performance. Therefore, it is deemed essential to draw the attention of both musicologists and singers to this genre, to introduce previously unknown works into scholarly discourse, and to enrich the vocal repertoire. This determines the **relevance** and **novelty** of the research.

The aim of the study is to identify and describe the system of compositional and performance means of zarzuela, determined by its genre-specific style.

The scientific novelty lies in the fact that, for the first time in Ukrainian musicology, zarzuela is examined as a distinct genre of Spanish musical theatre. On the basis of selected soprano arias from Spanish zarzuelas, the performance challenges have been systematically identified and analyzed. Additionally, a systematization of Spanish pronunciation in arias is presented.

In **the first section** of the study, the genre of zarzuela is considered as a component of Spanish musical and theatrical culture, as a genre in which national identity is manifested. Based on musicological literature, various aspects of the genre's formation are examined: for the first time, the historical preconditions for its emergence, stages of development, and genre varieties are presented, and its connections with the European opera tradition are analyzed. Particular attention is paid to two main genre varieties: Baroque zarzuela and Romantic zarzuela, with its divisions into zarzuela «grande» and zarzuela «chico». The characteristic features that form each of these varieties are highlighted. Based on individual examples of zarzuela chico, the influence of classical opera on zarzuela is analyzed.

The second section of the study focuses on the peculiarities of performing arias from Spanish zarzuelas, in particular the issue of correct pronunciation of Spanish words, as well as compositional and performative means of expression in arias. The section has a practical focus and is structured according to the logic of the singer's work on the vocal repertoire, which became the basis of the creative project. Based on the analysis of individual arias for soprano, it was found that Spanish color is embodied in a system of compositional means of expression, which include: harmony that uses the peculiarities of dominant modes; melodies saturated with melismas and rapid passages; contrast as the leading means of compositional development (tonal, textural, rhythmic); similarity in the compositional structure of the arias. The performance means of expression in each of the arias that contribute to the enhancement of national color were also analyzed: dynamic accents, contrasts (dynamic, tempo), the addition of vocal embellishments and improvisations in performance, the use of musical instruments (castanets) and visual attributes (rose).

Keywords: Spanish music, musical theater, zarzuela, soprano, vocal repertoire, national style in music, performance interpretation.

Список опублікованих праць за темою роботи

1. Назимчук Д. А. Європейська оперна практика у дзеркалі іспанської сарсуели // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: наук. журн. Київ, № 140 (2024). С. 127-140. DOI: https://doi.org/10.31318/2522-4190.2024.140.318653

2. Назимчук Д. А. Арії з іспанських сарсуел як джерело оновлення репертуару вокаліста // Часопис Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського: наук. журн. Київ, № 4 (65) 2024 р. С. 111-134. DOI: https://doi.org/10.31318/2414-052X.4(65).2024.324595

Інформація про апробацію результатів дослідження

Кваліфікаційну наукову працю обговорено на засіданнях кафедри оперного співу та теорії музики НМАУ ім. П. І. Чайковського. Матеріали дослідження викладені в доповідях на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях:

1. Назимчук Д. А. Арії з іспанських сарсуел у репертуарі Феліси Ерреро: доповідь. XIII міжнародна наукова конференція «Ювілейні та пам’ятні дати 2023 року» / Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського (20-21 листопада 2023 р.). Київ: 2023.

2. Назимчук Д. А. Європейська оперна класика в дзеркалі іспанської сарсуели: доповідь. Міжнародна науково-практична конференція «Національний репертуар у музичних театрах світу. Досвід підтримки, популяризації та промоції» / Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського (26-28 лютого 2024 р.). Київ: 2024.

3. Назимчук Д. А. Пародія на італійську оперну традицію в іспанській сарсуелі «Севільський цирульник» Героміно Гіменеса та Мануеля Ньєто: доповідь. Науково-практична конференція «Національна музична інтонація: від

історичних витоків до сучасності» / Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського (19-20 квітня 2024 р.). Київ: 2024.

4. Назимчук Д. А. Арії з іспанських сарсуел як джерело оновлення вокального репертуару: доповідь. XIV міжнародна науково-практична конференція пам'яті Марини Романівни Черкашиної-Губаренко «Ювілейні і пам'ятні дати 2024 року» / Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського (28-29 листопада 2024 р.). Київ: 2024.

Апробація творчого мистецького проєкту у виставі, концерті-іспиті та творчому проєкті на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва

1. Назимчук Д. А. Концерт аспірантки творчої аспірантури кафедри оперного співу (27.09.2024 р.). Київ: 2024. Київська опера. Партія Марцеліни в опері «Весілля Фігаро» В. А. Моцарта: речитатив Марцеліни та Бартоло з 1 дії; дует Сюзанни та Марцеліни з 1 дії; фінал 2 дії ансамблева сцена; сцена суду, 3 дія; речитатив Марцеліни та Фігаро з 4 дії; речитатив та арія Марцеліни; фінал. https://youtu.be/_GwATEezyso

2. Назимчук Д. А. Концерт-іспит / Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського, малий зал імені академіка О. С. Тимошенка (23 квітня 2025 р.) Київ: 2025. Програма концерту: Ф. Барб'єрі романс Каталіни «De que me sirve» з III дії сарсуели «Los diamantes de la corona» (Діаманти корони); Ф. Барб'єрі «cancion de la Paloma» з сарсуели «El Barberillo de Lavapies» (Цирульник з Лавап'єсу); М. Ф. Кабальєро дует Карліни та Соледад «En Inglaterra los amantes...» з I дії сарсуели «Los sobrinos del Capitan Grant» (Племінники Капітана Гранта); Х. Газтамбіде романс Берти з сарсуели «Catalina» (Каталіна); Х. Газтамбіде каватина Кончіти «Como es la vez primera...» з сарсуели «Las astas del toro» (Роги бика). https://youtu.be/CpyaY1k8NFE

3. Назимчук Д. А. Творчий мистецький проєкт «Іспанська сарсуела: виконавський аспект» на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва (10 червня 2025 р.). Київ, Будинок актора: 2025. Програма проєкту

складалась з шести арій для сопрано, двох дуетів та двох гітарних номерів, а саме: Ф. Барб'єрі «cancion de la Paloma» з сарсуели «El Barberillo de Lavapies» (Цирульник з Лавап'єсу); Г. Гіменес арія Марії «Sierras de Granada» з сарсуели «La Tempranica» (Темпраніка); П. Луна. Арія «De España vengo» з II дії сарсуели «El niño judío» (Єврейський хлопчик); А. Баррioс. Вальс № 4 для гітари; М. Ф. Кабальєро дует Карліни та Соледад «En Inglaterra los amantes…» з I дії сарсуели «Los sobrinos del Capitan Grant» (Племінники Капітана Гранта); Х. Газтамбіде романс Берти з сарсуели «Catalina» (Каталіна); Х. Газтамбіде каватина Кончіти «Como es la vez primera…» з сарсуели «Las astas del toro» (Роги бика); А. Монтес «Milonga al sur» дует для двох гітар; Ф. Барб'єрі «Bolero» дует для двох сопрано з сарсуели «Los diamantes de la corona» (Діаманти корони); Р. Чапі арія Луїси «Carceleras» з II дії сарсуели «Las Hijas del Zebedeo» (Дочки Зеведея). https://youtu.be/23p2QLrr5mA